C/2025/6258

19.12.2025

P10_TA(2025)0128

Sprawozdanie z wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 czerwca 2025 r. w sprawie wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (2024/2085(INI))

(C/2025/6258)

Parlament Europejski,

— uwzględniając art. 175 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ([1]) (rozporządzenie w sprawie RRF),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE ([2]) (rozporządzenie w sprawie REPowerEU),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii ([3]) (rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności),

— uwzględniając rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2024/765 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093 określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 ([4]) (rozporządzenie w sprawie WRF),

— uwzględniając Porozumienie międzyinstytucjonalne między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ([5]),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii ([6]) (rozporządzenie finansowe),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 ([7]),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 ([8]),

— uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ([9]),

— uwzględniając zawiadomienie Komisji z dnia 22 lipca 2024 r. pt. „Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności” ([10]),

— uwzględniając komunikat Komisji z dnia 21 lutego 2024 r. w sprawie wzmacniania UE w drodze ambitnych reform i inwestycji (COM(2024)0082),

([1]) Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
([3]) Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([4]) Dz.U. L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([5]) Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 28.
([6]) Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
([7]) Dz.U. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([8]) Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([9]) Dz.U. C 32 z 27.1.2023, s. 42.
([10]) Dz.U. C, C/2024/4618, 22.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

— uwzględniając trzecie sprawozdanie roczne Komisji z 10 października 2024 r. dotyczące wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (COM(2024)0474),

— uwzględniając sprawozdanie roczne Trybunału Obrachunkowego (ETO) z 10 października 2024 r. dotyczące wykonania budżetu za rok budżetowy 2023 wraz z odpowiedziami instytucji,

— uwzględniając sprawozdanie specjalne 13/2024 ETO z 2 września 2024 r. pt. „Absorpcja środków z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności – Postępy są powolne, a ukończenie działań i tym samym osiągnięcie celów RRF jest wciąż niepewne", sprawozdanie specjalne ETO 14/2024 z 11 września 2024 r. pt. „Transformacja ekologiczna – Wkład RRF nie jest jasny" oraz sprawozdanie specjalne ETO 22/2024 z 21 października 2024 r. pt. „Podwójne finansowanie z budżetu UE – W systemach kontroli brakuje istotnych elementów, które zredukowałyby zwiększone ryzyko wynikające z zastosowanego w RRF modelu finansowania niepowiązanego z kosztami",

— uwzględniając badanie z grudnia 2023 r. wspierające śródokresową ocenę Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności,

— uwzględniając sprawozdanie roczne Prokuratury Europejskiej (EPPO) za rok 2024 opublikowane 3 marca 2025 r.,

— uwzględniając raport Maria Draghiego z września 2024 r. na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności (raport Draghiego),

— uwzględniając opinię Komitetu Regionów z 8 października 2024 r. pt. „Śródokresowy przegląd europejskiego planu odbudowy po pandemii COVID-19 (Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności)" ([11]),

— uwzględniając informacje opublikowane w tabeli wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności (tabela wyników RRF),

— uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z 20 listopada 2024 r. pt. „Sprawozdanie na temat alokacji i wpływu zielonych obligacji NGEU w 2024 r." (SWD(2024)0275),

— uwzględniając wewnętrzne badania, dogłębne analizy i briefingi dotyczące wdrażania RRF ([12]),

— uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie sytuacji na Węgrzech i zamrożonych funduszy unijnych ([13]),

— uwzględniając art. 55 Regulaminu oraz art. 1 ust. 1 lit. e) decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. dotyczącej procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy, a także załącznik 3 do tej decyzji,

— uwzględniając opinie Komisji Kontroli Budżetowej, Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Klimatu i Bezpieczeństwa Żywności oraz Komisji Transportu i Turystyki,

— uwzględniając wspólne posiedzenia Komisji Budżetowej oraz Komisji Gospodarczej i Monetarnej zgodnie z art. 59 Regulaminu,

— uwzględniając sprawozdanie Komisji Budżetowej i Komisji Gospodarczej i Monetarnej (A10-0098/2025),

A. mając na uwadze, że Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) utworzono, aby europejskie gospodarki i społeczeństwa stały się bardziej zrównoważone, odporne i lepiej przygotowane w świetle bezprecedensowych kryzysów w 2019 i 2022 r. poprzez wspieranie państw członkowskich w finansowaniu strategicznych inwestycji i wdrażaniu reform;

B. mając na uwadze, że reformy i inwestycje w ramach RRF pomagają zwiększyć odporność UE i zmniejszyć jej zależność dzięki dywersyfikacji najważniejszych łańcuchów dostaw, a tym samym wzmacniają jej strategiczną niezależność; mając na uwadze, że reformy i inwestycje w ramach RRF generują też europejską wartość dodaną;

C. mając na uwadze, że RRF, a także inne fundusze UE, takie jak europejski instrument tymczasowego wsparcia na rzecz zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej, pomogły chronić rynki pracy przed ryzykiem długoterminowych szkód spowodowanych podwójnym wstrząsem gospodarczym w wyniku pandemii i kryzysu energetycznego;

([11]) Dz.U. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.
([12]) Parlament Europejski, Think Tank https://www.europarl.europa.eu/thinktank/pl/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.
([13]) Dz.U. C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

D. mając na uwadze, że wydatki w ramach RRF nie są objęte pułapami wieloletnich ram finansowych (WRF), a środki uzyskane z zaciągniętych pożyczek stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel; mając na uwadze, że Parlament ubolewa, iż nie stanowią one części procedury budżetowej; mając na uwadze, że w oparciu o zasadę przejrzystości rozporządzenia finansowego obywatele powinni wiedzieć, jak i na jakie cele UE wydaje środki;

E. mając na uwadze brak postępów we wprowadzaniu nowych zasobów własnych w UE oraz potrzebę zapewnienia trwałości planu spłaty zadłużenia UE, a także mając na uwadze, że przejrzysta i wiarygodna długoterminowa strategia finansowania ma zasadnicze znaczenie dla wypełnienia zobowiązań w zakresie spłaty zadłużenia bez wymuszania trudnych kompromisów w budżecie UE, które mogłyby zaszkodzić przyszłym inwestycjom i priorytetom politycznym; mając na uwadze, że konieczne będą dalsze rozmowy i konkretne rozwiązania finansowe, aby zapewnić długoterminową rentowność planu spłaty zadłużenia UE;

F. mając na uwadze, że koszty finansowania zewnętrznego NextGenerationEU (NGEU) musi pokrywać budżet UE, a z powodu wysokich stóp procentowych rzeczywiste koszty znacznie przekraczają prognozy z 2020 r.; mając na uwadze, że od 2028 r. łączne koszty spłaty odsetek kapitałowych w ramach NGEU mają wynieść około 25–30 mld EUR rocznie, co odpowiada 15–20 % rocznego budżetu na 2025 r.; mając na uwadze, że Parlament nalegał, aby koszty refinansowania przenieść poza pułapy WRF; mając na uwadze, że w trakcie obowiązywania WRF w 2024 r. wprowadzono trzyetapowy „mechanizm kaskadowy", obejmujący specjalny instrument EURI, aby pokryć znaczące przekroczenia kosztów wynikające z zaciągania pożyczek w ramach NGEU związanych z poważnymi zmianami warunków rynkowych; mając na uwadze, że w trakcie procedury budżetowej na 2025 r. osiągnięto porozumienie przewidujące roczny cel 50:50, co oznacza, że koszty przekroczenia należy finansować po równo z umorzonych zobowiązań w ramach instrumentu szczególnego EURI i z instrumentu elastyczności;

G. mając na uwadze, że obligacje emitowane w celu sfinansowania RRF muszą zostać spłacone w sposób gwarantujący stabilne i przewidywalne ograniczanie zobowiązań najpóźniej do 2058 r.; mając na uwadze, że Rada nie przyjęła jeszcze skorygowanego koszyka nowych zasobów własnych zaproponowanego przez Komisję, co budzi obawy co do wykonalności spłaty długu zaciągniętego w ramach NGEU;

H. mając na uwadze, że wymiar społeczny jest kluczowym aspektem RRF, przyczyniającym się do pozytywnej konwergencji gospodarczej i społecznej, przywracającym i promującym zrównoważony wzrost gospodarczy oraz sprzyjającym tworzeniu wysokiej jakości miejsc pracy;

I. mając na uwadze, że RRF powinien przyczyniać się do finansowania środków mających na celu m.in. wzmocnienie odporności państw członkowskich na klęski żywiołowe i katastrofy klimatyczne oraz zwiększenie zdolności przystosowania się do zmiany klimatu; mając na uwadze, że państwa członkowskie powinny przeprowadzać odpowiednie oceny skutków środków i dzielić się najlepszymi praktykami w zakresie wdrażania zasady „nie czyń poważnych szkód";

J. mając na uwadze, że RRF odgrywa ważną rolę we wspieraniu inwestycji i reform w zakresie zrównoważonej mobilności, inteligentnej infrastruktury transportowej, paliw alternatywnych i rozwiązań w zakresie mobilności cyfrowej, poprawiają tym samym jakość i efektywność sieci połączeń w całej UE; mając na uwadze, że godne ubolewania jest to, że tylko kilka państw członkowskich postanowiło wykorzystać RRF do wspierania inwestycji, zwłaszcza w infrastrukturę kolei dużych prędkości i dróg wodnych, mających na celu rozwój korytarzy europejskich, pomimo zachęcania do realizacji projektów transgranicznych i wielokrajowych; mając na uwadze, że kluczowe znaczenie ma zwiększenie inwestycji w infrastrukturę transportową, zwłaszcza w regionach niedostatecznie skomunikowanych, aby poprawić połączalność, wspierać spójność regionalną i przyczyniać się do zielonej transformacji;

K. mając na uwadze, że do 31 grudnia 2024 r. państwa członkowskie złożyły 95 wniosków o płatność, a poziom wypłat w ramach RRF, w tym płatności zaliczkowych, wyniósł 197,46 mld EUR w formie dotacji (55 % całkowitej puli środków przeznaczonych na dotacje) i 108,68 mld EUR w formie pożyczek (37 % całkowitej puli środków przeznaczonych na pożyczki); mając na uwadze, że trzy państwa członkowskie otrzymały już piątą płatność, podczas gdy jedno państwo członkowskie nie otrzymało żadnego finansowania z RRF; mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie co najmniej raz zmieniły swoje plany odbudowy i zwiększania odporności; mając na uwadze, że 28 % kamieni milowych i wartości docelowych osiągnięto w zadowalający sposób, a Komisja skorzystała z możliwości częściowego zawieszenia płatności w przypadkach, gdy stwierdziła, że niektórych kamieni milowych i wartości docelowych związanych z wnioskiem o płatność nie osiągnięto w zadowalający sposób; mając na uwadze, że opóźnienia w realizacji planowanych reform i inwestycji, w szczególności w infrastrukturę społeczną i usługi publiczne, mogą prowadzić do niepełnego wykorzystania dostępnych zasobów, zmniejszając tym samym oczekiwany wpływ na wzrost gospodarczy, zatrudnienie i spójność społeczną;

L. mając na uwadze, że ETO ujawnił różne niedociągnięcia RRF, w szczególności w odniesieniu do jego struktury, przejrzystości i sprawozdawczości, ryzyka podwójnego finansowania i wdrażania środków w ramach dwojakiej transformacji;

M. mając na uwadze, że według ETO wyniki są miarą stopnia, w jakim działanie, projekt lub program finansowane przez UE osiągnęły swoje cele i zapewniają optymalne wykorzystanie środków; mając ponadto na uwadze, że finansowanie niepowiązane z kosztami nie czyni samo w sobie z danego instrumentu instrumentu opartego na wynikach;

N. mając na uwadze, że solidne systemy audytu i kontroli mają zasadnicze znaczenie dla ochrony interesów finansowych UE w całym cyklu życia RRF; mając na uwadze, że kamienie milowe powszechnie znane jako „nadrzędne kamienie milowe", w szczególności te związane z praworządnością, należało osiągnąć przed otrzymaniem jakiejkolwiek wypłaty z RRF;

O. mając na uwadze, że w rozporządzeniu w sprawie RRF odniesiono się do „charakteru RRF opartego na wynikach", ale nie zdefiniowano w nim co oznaczają „wyniki"; mając na uwadze, że wyniki RRF powinny być powiązane z zasadami należytego zarządzania finansami i powinny mierzyć, w jakim stopniu finansowane przez UE działanie, projekt lub program osiągnęły swoje cele i osiągnęły oczekiwany stosunek jakości do ceny;

P. mając na uwadze, że skuteczna kontrola demokratyczna i parlamentarna nad wdrażaniem RRF wymagają pełnego zaangażowania Parlamentu i uwzględnienia wszystkich jego zaleceń na wszystkich etapach;

Q. mając na uwadze, że do 31 grudnia 2028 r. Komisja musi przedstawić niezależne sprawozdanie z oceny ex post dotyczące wdrażania RRF, składające się z oceny stopnia osiągnięcia celów, skuteczności wykorzystania zasobów i europejskiej wartości dodanej, a także obejmujące ogólną ocenę RRF i zawierające informacje na temat jego skutków w perspektywie długoterminowej;

R. mając na uwadze, że celem niniejszego sprawozdania jest monitorowanie wdrażania RRF, zgodnie z rolą Parlamentu określoną w rozporządzeniu w sprawie RRF, ze wskazaniem korzyści i niedociągnięć RRF, jednocześnie wyciągając wnioski z jego wdrażania;

Wzmocnienie odporności społecznej i gospodarczej Europy

1. podkreśla, że RRF jest bezprecedensowym instrumentem solidarności, który stanowi odpowiedź na dwa bezprecedensowe kryzysy, i kamieniem węgielnym instrumentu NGEU, który skończy się w 2026 r.; podkreśla znaczenie wyciągnięcia wniosków z jego wdrażania w przyszłych WRF, w tym w odniesieniu do przejrzystości, sprawozdawczości i spójnego pomiaru wyników; podkreśla, że RRF działa stabilizująco na państwa członkowskie w czasach dużej niepewności gospodarczej, ponieważ łagodzi negatywne skutki gospodarcze i społeczne oraz wspiera rządy przez przyczynianie się do wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych, wspieranie ożywienia gospodarczego i konkurencyjności, zwiększanie odporności i innowacji oraz propagowanie transformacji ekologicznej i cyfrowej;

2. podkreśla ważną rolę RRF w zapobieganiu fragmentacji rynku wewnętrznego i dalszemu pogłębianiu się rozbieżności makroekonomicznych, we wspieraniu spójności społecznej i terytorialnej poprzez zapewnienie stabilizacji makroekonomicznej oraz w zapewnieniu zabezpieczenia dla rynków finansowych przez zwiększanie zaufania inwestorów w niestabilnych czasach, a tym samym obniżanie rozpiętości stóp zwrotu;

3. wyraża zadowolenie, że RRF jest jednorazowym instrumentem zapewniającym dodatkową przestrzeń fiskalną, który przyczynił się do zapobiegania poważnym rozbieżnościom gospodarczym i społecznym między państwami członkowskimi o zróżnicowanej przestrzeni fiskalnej; zwraca uwagę na ustalenie Komisji, że RRF doprowadził do trwałego wzrostu inwestycji w całej UE, oraz oczekiwanie Komisji, iż RRF będzie miał trwały wpływ na całą UE po 2026 r., biorąc pod uwagę jego synergię z innymi funduszami UE; jest jednak zaniepokojony faktem, że wygaśnięcie RRF w 2026 r. stwarza poważne ryzyko znacznego spadku inwestycji publicznych we wspólne priorytety europejskie;

4. przypomina, że WRF i RRF łącznie opiewają na kwotę niemal 2 bln EUR na okres programowania 2021–2027, ale zwraca uwagę na fakt, że wysokie stopy inflacji i związane z nimi podwyższone koszty towarów i usług zmniejszyły obecną wartość wydatków europejskich uzgodnionych w ujęciu nominalnym;

5. przyjmuje do wiadomości prognozę Komisji w 2024 r. dotyczącą potencjalnego wpływu NGEU na rzeczywisty produkt krajowy brutto (PKB) UE do 2026 r., zgodnie z którą będzie on znacznie niższy niż przewidziano w symulacji z 2020 r. (1,4 % w porównaniu z 2,3 %), częściowo ze względu na niekorzystne warunki gospodarcze i geopolityczne, oraz szacunki, że NGEU może doprowadzić do znacznego, krótkoterminowego wzrostu zatrudnienia w UE nawet o 0,8 %; zauważa, że długoterminowe korzyści RRF dla PKB prawdopodobnie będą większe od podjętych zobowiązań budżetowych nawet od trzech do sześciu razy, w zależności od tego, jak inwestycje w ramach RRF wpłyną na wydajność oraz od tego, jak skrupulatnie będą wdrażane reformy i inwestycje;

6. podkreśla, że trudno jest określić ilościowo dokładne skutki społeczne i gospodarcze RRF, ponieważ potrzeba czasu, by wpływ reform i inwestycji stał się widoczny; podkreśla potrzebę dalszych niezależnych ocen w celu przeprowadzenia oceny skutecznego wpływu reform i inwestycji oraz dalszej poprawy metodyki leżącej u podstaw tych reform i inwestycji; odnotowuje spostrzeżenie Komisji, że około połowa oczekiwanego wzrostu inwestycji publicznych w latach 2019–2025 jest związana z inwestycjami finansowanymi z budżetu UE, w szczególności RRF, ale zauważa, że niektóre inwestycje nie przyniosły jeszcze wymiernych skutków;

7. zauważa, że RRF zachęcił do wdrożenia niektórych reform zawartych w zaleceniach dla poszczególnych krajów, które wydano w kontekście europejskiego semestru, poprzez włączenie takich reform do krajowych programów reform; podkreśla, że nastąpił skok jakościowy w zakresie monitorowania wdrażania RRF; przypomina, że tabelę wyników RRF wykorzystuje się do monitorowania postępów w osiąganiu kamieni milowych i wartości docelowych, a także w zapewnianiu zgodności z zasadami horyzontalnymi, w szczególności w kontekście sześciu filarów: zielonej transformacji, transformacji cyfrowej, inteligentnego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu – w tym w zakresie spójności gospodarczej, miejsc pracy, wydajności, konkurencyjności, badań naukowych, rozwoju i innowacji oraz dobrze funkcjonującego rynku wewnętrznego z silnymi małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP) – oraz spójności społecznej i terytorialnej, opieki zdrowotnej i odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej w celu m.in. zwiększenia gotowości na sytuacje kryzysowe i zdolności reagowania kryzysowego, oraz polityki na rzecz następnego pokolenia, dzieci i młodzieży, m.in. edukacji i umiejętności; podkreśla jednak, że ogólne zastosowanie zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych w kontekście europejskiego semestru pozostaje na niskim poziomie, a nawet spada;

8. podkreśla, że w kontekście nowych ram zarządzania gospodarczego zestaw reform i inwestycji stanowiących podstawę przedłużenia okresu dostosowania powinien być spójny ze zobowiązaniami zawartymi w zatwierdzonych krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności w okresie funkcjonowania RRF i umowami partnerstwa na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ([14]); zauważa, że pięć państw członkowskich, które wystąpiły z wnioskiem o przedłużenie okresu dostosowania do 31 grudnia 2024 r., częściowo uzasadniły ten wniosek już zatwierdzonymi reformami i inwestycjami w ramach RRF; zauważa, że większość państw członkowskich uwzględniła w swoich wnioskach informacje na temat tego, czy reformy i inwestycje wymienione w średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych są powiązane z RRF;

9. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że RRF zapewnia wsparcie zarówno dla reform, jak i inwestycji w państwach członkowskich, ale zauważa z zaniepokojeniem, że krótkie ramy czasowe pozostałego wdrożenia RRF stanowią wyzwanie dla zakończenia kluczowych reform i inwestycji na dużą skalę, które mają zostać sfinalizowane pod koniec RRF, oraz dla terminowego osiągnięcia 70 % kamieni milowych i wartości docelowych, które nadal nie zostały osiągnięte;

10. przypomina, że wydatki z RRF nie powinny zastępować powtarzających się krajowych wydatków budżetowych, chyba że jest to należycie uzasadnione, i powinny być zgodne z zasadą dodatkowości finansowania UE; podkreśla, że zdecydowane, zrównoważone i weryfikowalne wdrożenie zasady niepowtórzenia wraz z ukierunkowaniem na jasno określone europejskie cele reform i inwestycji ma kluczowe znaczenie dla zagwarantowania dodatkowości i długotrwałego efektu dodatkowych funduszy europejskich; przypomina, że należy utrzymać tę zasadę i sprzeciwia się temu, aby RRF lub inne instrumenty tymczasowe wypierały lub zastępowały politykę spójności, ponieważ polityka spójności ma nadal zasadnicze znaczenie dla długoterminowej, zrównoważonej spójności terytorialnej i konwergencji;

11. podkreśla, że priorytetowe traktowanie wdrażania RRF, brak zdolności administracyjnych w wielu państwach członkowskich oraz wyzwania związane z globalnymi łańcuchami dostaw przyczyniły się do opóźnionego wdrażania polityki spójności; w tym kontekście wzywa Komisję do przedstawienia kompleksowej oceny wpływu RRF na inne instrumenty finansowe i inwestycje publiczne, wsparcie techniczne, zdolności administracyjne i absorpcyjne państw członkowskich;

12. przypomina, że przegląd REPowerEU, stanowiącego odpowiedź na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, przyczynia się do bezpieczeństwa energetycznego Europy, ponieważ zmniejsza jej zależność od paliw kopalnych, dywersyfikuje dostawy energii, zwiększa inwestycje w europejskie zasoby i infrastrukturę, a także pomaga walczyć z ubóstwem energetycznym i inwestować w oszczędności energii i efektywność energetyczną we wszystkich sektorach, w tym w transporcie; podkreśla, że za pośrednictwem REPowerEU w 2023 r. udostępniono dodatkowe

([14]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

20 mld EUR w formie dotacji, w tym 8 mld EUR wygenerowane w wyniku koncentracji na wstępie uprawnień systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz 12 mld EUR z Funduszu Innowacyjnego; podkreśla sukcesy Parlamentu w negocjacjach, w szczególności negocjacjach w sprawie przepisów dotyczących uzupełnienia Funduszu Innowacyjnego, wynoszącego 30 % celu dotyczącego finansowania projektów transgranicznych, skoncentrowania inwestycji na zwalczaniu ubóstwa energetycznego gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, MŚP oraz mikroprzedsiębiorstw, elastycznego wykorzystania niewydanych funduszy spójności z WRF na lata 2014–2020 oraz wynoszącego do 7,5 % odsetka przydziałów krajowych w WRF na lata 2021–2027;

13. przypomina swój apel, aby skoncentrować interwencje w ramach RRF na środkach o europejskiej wartości dodanej, i dlatego ubolewa nad niedoborem rentownych środków transgranicznych lub wielokrajowych, w tym projektów o podwójnym zastosowaniu dotyczących infrastruktury kolei dużych prędkości i zrównoważonej mobilności niezbędnych do ukończenia sieci TEN-T, oraz nad związanym z tym ryzykiem renacjonalizacji finansowania; zauważa, że szeroki zakres celów RRF przyczynił się do osiągnięcia tego, umożliwiając objęcie jego zakresem szerokiego wachlarza projektów o charakterze krajowym;

14. podkreśla zmianę art. 27 rozporządzenia w sprawie RRF przez REPowerEU, która znacznie wzmocniła transgraniczny i wielokrajowy wymiar RRF, zachęcając państwa członkowskie do zmiany swoich krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności w celu dodania rozdziałów REPowerEU, w tym celu dotyczącego wydatków na takie działania na poziomie co najmniej 30 %, aby zagwarantować autonomię energetyczną UE; wyraża zaniepokojenie szeroką interpretacją przyjętą przez Komisję, która dopuszcza, że każde zmniejszenie (krajowego) zapotrzebowania na energię może mieć wymiar transgraniczny i wielonarodowy;

15. z zadowoleniem przyjmuje możliwość wykorzystania finansowania z RRF do działań przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) przez wspieranie inwestycji w technologie krytyczne w UE w celu zwiększenia jej konkurencyjności przemysłowej; zauważa, że żadne państwo członkowskie nie skorzystało z możliwości włączenia do swojego krajowego programu reform dodatkowego wkładu pieniężnego na cele STEP za pośrednictwem modułu państw członkowskich programu InvestEU; przypomina, że państwa członkowskie mogą nadal wprowadzać zmiany do swoich planów krajowych w tym zakresie; oczekuje, że procedury przeglądu będą skuteczne, usprawnione i proste, zwłaszcza biorąc pod uwagę ostateczny termin przypadający na 2026 r., obecny kontekst geopolityczny i potrzebę inwestowania w europejskie zdolności obronne;

16. przypomina o stosowaniu zasady „nie czyń poważnych szkód" w odniesieniu do wszystkich reform i inwestycji wspieranych z RRF, z ukierunkowanym odstępstwem w ramach REPowerEU w odniesieniu do infrastruktury energetycznej i obiektów energetycznych niezbędnych do zaspokojenia najpilniejszych potrzeb dotyczących bezpieczeństwa dostaw; zachęca Komisję do oceny wykonalności bardziej jednolitej interpretacji zasady „nie czyń poważnych szkód" w odniesieniu do RRF i unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki RRF jako programu wydatków publicznych;

Aspekty finansowe RRF

17. podkreśla, że RRF jest pierwszym dużym instrumentem opartym na wynikach na szczeblu UE, który bazuje wyłącznie na finansowaniu niepowiązanym z kosztami odnośnych operacji; przypomina, że art. 8 rozporządzenia ustanawiającego RRF stanowi, że instrument jest wdrażany przez Komisję w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z odpowiednimi przepisami przyjętymi na podstawie art. 322 TFUE, w szczególności rozporządzeniem finansowym i rozporządzeniem dotyczącym warunkowości w zakresie praworządności; ubolewa, że Rada nie zgodziła się na włączenie do rozporządzenia finansowego szczegółowych przepisów dotyczących zagrożeń związanych z tym modelem realizacji, takich jak podwójne finansowanie; uważa, że przepisy rozporządzenia finansowego powinny mieć pełne zastosowanie do przyszłych instrumentów opartych na finansowaniu niepowiązanym z kosztami, w tym w odniesieniu do grzywien, kar i sankcji;

18. zauważa, że tylko 13 państw członkowskich zwróciło się o pożyczki oraz że 92 mld EUR z dostępnej kwoty 385,8 mld EUR pozostanie niewykorzystane, ponieważ kwoty tej nie zaangażowano przed upływem terminu 31 grudnia 2023 r.; zauważa, że pożyczki były atrakcyjne dla państw członkowskich, które zmagały się z wyższymi kosztami finansowania zewnętrznego na rynkach finansowych lub które starały się zrekompensować mniejsze dotacji w ramach RRF; zwraca uwagę, że niektóre państwa członkowskie w ograniczonym stopniu korzystały z pożyczek w ramach RRF ze względu na dobrą pozycję budżetową lub względy administracyjne; wzywa Komisję do przeanalizowania przyczyn niskiej absorpcji w niektórych państwach członkowskich i uwzględnienia tych ustaleń przy opracowywaniu przyszłych instrumentów finansowych UE; zauważa z zaniepokojeniem, że krajowe instrumenty finansowe służące wdrażaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nie zostały wystarczająco nagłośnione, co prowadzi do ograniczonej świadomości i wykorzystania przez potencjalnych beneficjentów; uważa, że w świetle ograniczonych budżetów publicznych i pilnych priorytetów strategicznych UE niezbędna jest dyskusja polityczna na temat wykorzystania niewydanych środków; wzywa do przeprowadzenia oceny, w jaki sposób i na jakich warunkach niewykorzystane fundusze RRF można by przekierować w celu zwiększenia konkurencyjności, odporności, obronności oraz spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Europy, w szczególności poprzez inwestycje w technologie cyfrowe i ekologiczne zgodne z pierwotnym celem RRF;

19. przypomina o prawnym obowiązku pełnej spłaty wydatków w ramach NGEU najpóźniej do dnia 31 grudnia 2058 r.; przypomina Radzie i Komisji o ich zobowiązaniu prawnym wynikającym z porozumienia międzyinstytucjonalnego zawartego w 2020 r., zgodnie z którym mają zapewnić realną ścieżkę refinansowania długów w ramach NGEU, w tym przez wystarczające wpływy z nowych zasobów własnych wprowadzonych po 2021 r. bez nieuzasadnionego ograniczania wydatków na programy lub instrumentów inwestycyjnych w ramach WRF; ubolewa nad brakiem postępów w tym zakresie, który budzi obawy dotyczące zdolności do spłaty długu zaciągniętego w ramach NGEU, i wzywa Radę do niezwłocznego przyjęcia nowych zasobów własnych w trybie pilnym; wzywa ponadto Komisję do kontynuowania wysiłków na rzecz określenia dodatkowych rzeczywistych nowych zasobów własnych wykraczających poza porozumienie międzyinstytucjonalne i powiązanych z polityką UE, aby pokryć wysokie potrzeby w zakresie wydatków związane z finansowaniem nowych priorytetów i spłatą długu w ramach NGEU;

20. z niepokojem odnotowuje szacunki Komisji, zgodnie z którymi całkowity koszt spłaty odsetek kapitałowych w ramach NGEU ma wynieść około 25–30 mld EUR rocznie, co odpowiada 15–20 % rocznego budżetu na 2025 r.; przypomina, że w trzech ostatnich procedurach budżetowych trzeba było korzystać z instrumentów szczególnych, aby pokryć koszty instrumentu EURI; podkreśla, że znaczny wzrost kosztów finansowania wywiera presję na przyszły budżet UE i ogranicza zdolność do reagowania na przyszłe wyzwania;

21. zwraca uwagę na cel Komisji, jakim jest sfinansowanie do 30 % kosztów NGEU dzięki emisji zielonych obligacji; zauważa, że do 31 grudnia 2024 r. Komisja wyemitowała europejskie zielone obligacje na kwotę 68,2 mld EUR;

Opracowywanie i wdrażanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności

22. zauważa, że do 31 grudnia 2024 r. wypłacono 47 % dostępnych środków z RRF, przy czym dotacje osiągnęły 55 %, a pożyczki 37 %, co skutkowało wysokim odsetkiem środków, które mają zostać ukończone w 2025 i 2026 r.; jest jednak zaniepokojony ustaleniem ETO, zgodnie z którym do października 2023 r. jedynie 50 % wypłaconych środków dotarło do beneficjentów końcowych w 15 z 22 państw członkowskich; wzywa Komisję do należytego uwzględnienia zaleceń ETO w celu poprawy funkcjonowania wszelkich przyszłych instrumentów opartych na wynikach podobnych do RRF, w szczególności w kontekście ściślej ukierunkowanych WRF;

23. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wszystkie państwa członkowskie przekroczyły cele w zakresie transformacji ekologicznej (37 %) i cyfrowej (20 %), przy czym średnie wydatki na cele klimatyczne i cyfrowe RRF jako całości wyniosły odpowiednio 42 % i 26 %; zauważa, że ETO wyraził wątpliwości co do tego, w jaki sposób wdrożenie środków RRF przyczyniło się do transformacji ekologicznej, i zalecił usprawnienie metod stosowanych do szacowania wpływu środków związanych z klimatem; podkreśla, że te same niedociągnięcia metodologiczne dotyczą wszystkich filarów RRF;

24. zwraca uwagę na wymierny wpływ, jaki RRF może mieć na cele społeczne, przy czym państwa członkowskie planują wydać na nie około 163 mld EUR; podkreśla, że takie wydatki muszą być ukierunkowane na wyniki, co zapewni wymierne korzyści gospodarcze i/lub społeczne; podkreśla potrzebę przyspieszenia inwestycji w rozwój obszarów wiejskich, peryferyjnych i najbardziej oddalonych, odizolowanych i odległych, oraz w dziedzinie przystępnego cenowo mieszkalnictwa, ochrony socjalnej i integracji słabszych grup społecznych, a także zatrudnienia młodzieży, gdzie wydatki są opóźnione; apeluje do Komisji, aby przeprowadziła, w ramach tabeli wyników RRF, dogłębną ocenę projektów i reform związanych z edukacją i młodzieżą realizowanych przez państwa członkowskie w ramach RRF; wyraża ubolewanie z powodu opóźnień w realizacji celów w zakresie zdrowia zaobserwowanych w niektórych państwach członkowskich, biorąc pod uwagę, że instrument ten powinien również poprawić dostępność i wydajność systemów opieki zdrowotnej oraz kluczowych inwestycji w infrastrukturę społeczną, w tym placówek wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem; podkreśla, że opóźnienia te, w niektórych przypadkach związane ze zmianą priorytetów budżetowych i zmienionymi krajowymi harmonogramami wdrażania, mogą zagrozić osiągnięciu celów RRF w zakresie spójności społecznej;

25. przypomina swoje stanowisko negocjacyjne dotyczące uwzględnienia celów w zakresie edukacji (10 %) i działalności kulturalnej (2 %); zachęca Komisję do podjęcia wysiłków na rzecz oceny tych celów jako punktu odniesienia w ocenie polityki edukacyjnej w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności za pośrednictwem tabeli wyników RRF;

26. zauważa, że znaczna większość krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności zawiera specjalny dział wyjaśniający, w jaki sposób plan odnosi się do problemów i wyzwań związanych z płcią; wyraża jednak zaniepokojenie, że niektóre krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności nie zawierają wyjaśnienia, w jaki sposób środki przewidziane w krajowym planie odbudowy i zwiększania odporności mają przyczynić się do równouprawnienia płci i równych szans dla wszystkich, i wzywa zainteresowane państwa członkowskie do niezwłocznego dodania takich wyjaśnień;

27. podkreśla znaczenie reform koncentrujących się na fragmentacji rynku pracy, wspieraniu wysokiej jakości warunków pracy, rozwiązywaniu problemu nierówności w poziomie wynagrodzeń, zapewnianiu godnych warunków życia oraz wzmacnianiu dialogu społecznego, ochrony socjalnej i gospodarki społecznej;

28. zwraca uwagę na wymierny wpływ, jaki RRF może mieć na cel transformacji cyfrowej, ponieważ na odpowiednie plany przeznaczono 166 mld EUR; z zadowoleniem przyjmuje wkład wniesiony w ramach filaru inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, w szczególności w zakresie konkurencyjności i wsparcia dla MŚP; zauważa potrzebę przyspieszenia inwestycji we współpracę transnarodową, wsparcie dla konkurencyjnych przedsiębiorstw prowadzących innowacyjne projekty, oraz zmian regulacyjnych na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, które są opóźnione;

29. podkreśla, że powodzenie inwestycji UE zależy od dobrze funkcjonujących rynków kapitałowych; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia skuteczniejszego i bardziej terminowego wydatkowania środków finansowych, w szczególności dla MŚP i młodych przedsiębiorców, do usprawnienia procedur składania wniosków w celu zwiększenia dostępności oraz do wdrożenia konkretnych środków w celu zapewnienia ukierunkowanego wsparcia, aby pomóc im odgrywać bardziej znaczącą rolę w procesie inteligentnego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu;

30. wyraża zaniepokojenie, że osiągnięcie kamieni milowych i wartości docelowych jest opóźnione w stosunku do orientacyjnego harmonogramu przewidzianego w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności oraz że tempo postępów jest nierównomierne w poszczególnych państwach członkowskich; wyraża ubolewanie z powodu przesunięcia w czasie między realizacją kamieni milowych i celów a realizacją projektów; podkreśla, że RRF osiągnie swój długo- i krótkoterminowy potencjał tyko wtedy, gdy komponenty dotyczące odpowiednio reform i inwestycji zostaną właściwie wdrożone; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że chociaż wdrażanie RRF zaczęło się powoli, przyspieszyło ono od drugiej połowy 2023 r.; nadal utrzymują się jednak znaczne opóźnienia mające wpływ na kluczowe reformy i inwestycje, które przypisuje się różnym czynnikom, w tym przeglądom związanym z włączeniem REPowerEU, rosnącej inflacji, niewystarczającym zdolnościom administracyjnym państw członkowskich, w szczególności tych mniejszych, niepewności dotyczącej szczegółowych zasad wdrażania RRF, wysokim kosztom energii, niedoborom środków i niedoszacowaniu czasu potrzebnego na wdrożenie działań; zauważa, że odroczenie kluczowych terminów wdrożenia przez niektóre rządy do 2026 r. wzbudza obawy co do zdolności niektórych państw członkowskich do pełnego wykorzystania przyznanych funduszy w ustalonych ramach czasowych RRF; podkreśla istotność przestrzegania realistycznego i skutecznego harmonogramu wdrażania, aby zapobiec ryzyku realizacji niekompletnych projektów i utracie szans na usprawnienia strukturalne; wzywa Komisję do pilnego rozwiązania problemu wąskich gardeł administracyjnych;

31. przypomina o zmianie rozporządzenia w sprawie RRF przez włączenie rozdziału REPowerEU; podkreśla znaczenie rozdziałów REPowerEU w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności i wzywa państwa członkowskie do priorytetowego traktowania dojrzałych projektów i szybszego wdrażania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, zarówno pod względem reform, jak i inwestycji, oraz, w razie potrzeby, do dostosowania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności do celów RRF, bez podważania ogólnej równowagi i poziomu ambicji krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, aby reagować na wyzwania wynikające z wydarzeń geopolitycznych i radzić sobie z obecnymi realiami w terenie;

32. podkreśla, że RRF mógłby przyczynić się do złagodzenia skutków obecnego kryzysu mieszkaniowego w całej UE; wyraża ubolewanie, że niektóre państwa członkowskie nie skorzystały z tej możliwości, i podkreśla, jak ważne jest, aby państwa członkowskie przyspieszyły inwestycje w dostępność i przystępność cenową mieszkań;

33. podkreśla rolę „nadrzędnych kamieni milowych" w ochronie interesów finansowych UE przed brakami w zakresie praworządności i zapewnieniu pełnego wdrożenia wymogów określonych w art. 22 rozporządzenia w sprawie RRF; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem jednego osiągnęły w zadowalający sposób swoje „nadrzędne kamienie milowe"; przypomina, że do końca RRF Komisja musi odzyskać wszelkie płatności zaliczkowe, które nie zostały skompensowane z regularnymi wnioskami o płatność;

34. zwraca uwagę na złożoność RRF i duże obciążenie administracyjne z nim związane; podkreśla znaczne wysiłki niezbędne na szczeblu krajowym w celu wdrożenia RRF równolegle z funduszami strukturalnymi; zauważa, że w latach 2021–2024 w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego stymulowanego popytem udzielono wsparcia ponad 500 reformom związanym z RRF w państwach członkowskich, bezpośrednio lub pośrednio powiązanych z przygotowaniem, zmianą, przeglądem i wdrażaniem krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności; przyjmuje do wiadomości wytyczne Komisji z lipca 2024 r. zawierające uproszczenia i wyjaśnienia mające na celu usprawnienie wdrażania RRF, ale oczekuje, że Komisja szybko podejmie działania zgodnie z obietnicą zmniejszenia obciążeń administracyjnych o 25 %; wzywa Komisję do udzielenia państwom członkowskim wyraźnego, ukierunkowanego wsparcia technicznego, umożliwiającego im rozwinięcie skutecznego potencjału administracyjnego służącego realizacji kamieni milowych i celów; wzywa Komisję do zmniejszenia poziomu złożoności unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych, które mają zastosowanie do umów o wyższej wartości;

35. wyraża zaniepokojenie złożonością procedur składania wniosków o finansowanie w ramach RRF, zwłaszcza w przypadku MŚP i organizacji pozarządowych, które potrzebują usług doradztwa zewnętrznego nawet w przypadku niewielkich dotacji; podkreśla, że takie biurokratyczne bariery są sprzeczne z pierwotnymi celami RRF, które miały na celu zapewnienie szybkiego i bezpośredniego wsparcia finansowego; wzywa do pilnego uproszczenia wymogów dotyczących składania wniosków i sprawozdawczości, zwłaszcza w przypadku mniejszych beneficjentów, aby zmaksymalizować absorpcję i oddziaływanie funduszy oraz wesprzeć ich wkład w transformację ekologiczną i cyfrową;

36. uważa, że opóźnienia we wdrażaniu uwypuklają ryzyko, iż działania, na które wypłacono środki z RRF, nie zostaną ukończone przed upływem terminu płatności w 2026 r.; z zadowoleniem przyjmuje oświadczenie Komisji z 16 września 2024 r. wydane podczas dialogu w sprawie odbudowy i zwiększania odporności (RRD), że nie będzie ona zwracać kosztów niezrealizowanych projektów; uważa za niedociągnięcie, iż środki z RRF wypłacone na kamienie milowe i wartości docelowe ocenione jako osiągnięte nie mogą być odzyskane, jeżeli powiązane działania nie zostaną ostatecznie ukończone; zachęca Komisję do uwzględnienia zaleceń ETO w tym względzie oraz do przeprowadzenia, we współpracy z państwami członkowskimi, oceny środków, co do których istnieje największe ryzyko, że nie zostaną ukończone do 31 sierpnia 2026 r.; podkreśla znaczenie monitorowania tych środków, ułatwiania podejmowania działań następczych w odpowiednim czasie oraz dążenia do rozwiązań mających na celu wyeliminowanie opóźnień;

37. zauważa z zaniepokojeniem, że pozostałe ramy czasowe wdrażania RRF są zbyt krótkie, aby można było wdrożyć wiele innowacyjnych projektów; zauważa ponadto, że innowacyjne projekty z definicji są trudniejsze do zaplanowania i częściej napotykają przeszkody podczas wdrażania, co sprawia, że nie są dostosowane do ścisłych terminów RRF; wzywa Komisję do stworzenia przyszłych programów, które będą wystarczająco elastyczne, aby odpowiednio reagować na zmieniające się okoliczności, a jednocześnie zagwarantują pewien stopień przewidywalności;

38. zauważa, że niektóre kamienie milowe i wartości docelowe mogą nie być już osiągalne ze względu na obiektywne okoliczności; podkreśla, że wszelkie zmiany krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności powinny być dokonywane zgodnie z rozporządzeniem w sprawie RRF, w tym z obowiązującymi terminami, i nie powinny skutkować wycofywaniem się z reform, zobowiązań albo niższej jakości projektami, ale powinny utrzymać ogólny poziom ambicji i efektywność wydatków publicznych;

39. wyraża zaniepokojenie niejednolitą oceną krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności przez Komisję, co doprowadziło do stosowania podwójnych standardów w stosowaniu rozporządzenia; wyraża ponadto zaniepokojenie niejednolitą i zróżnicowaną definicją kamieni milowych i celów w poszczególnych krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności, o czym konsekwentnie informuje ETO;

40. podkreśla, że czas trwania dokonywanej przez Komisję oceny wniosków o płatność składanych przez państwa członkowskie różni się znacznie w odniesieniu do poszczególnych państw członkowskich, i podkreśla potrzebę większej przejrzystości ze strony Komisji; wzywa Komisję do przyspieszenia ocen i zapewnienia równego traktowania państw członkowskich; podkreśla potrzebę zapewnienia równych szans w całej UE w zakresie środków i wskaźników wykorzystywanych do oceny wszystkich projektów RRF;

41. wzywa państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków na rzecz wyeliminowania wąskich gardeł administracyjnych i zapewnienia wystarczających zdolności administracyjnych, aby przyspieszyć wdrażanie RRF w perspektywie terminu przypadającego na 2026 r., oraz do unikania koncentracji projektów RRF w bardziej rozwiniętych regionach i stolicach poprzez umożliwienie przekierowania środków z RRF na projekty w regionach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, co przyczyni się do realizacji celu RRF, jakim jest zwiększenie spójności społecznej, terytorialnej i gospodarczej UE; podkreśla znaczenie sprawiedliwej dystrybucji regionalnej w ramach krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności przy jednoczesnym zapewnieniu, że fundusze RRF są przydzielane w oparciu o wpływ gospodarczy i społeczny, wykonalność i długoterminowe korzyści;

42. wzywa do przedłużenia o 18 miesięcy dojrzałych projektów RRF poprzez zmianę rozporządzenia w sprawie RRF w drodze współdecyzji, jeśli zajdzie taka potrzeba; podkreśla, że planowane rozszerzenie projektów będzie prowadzone przez Komisję w oparciu o obiektywne, jasne i sprawiedliwe kryteria; z zadowoleniem przyjmuje możliwość ustanowienia ukierunkowanego i opartego na wynikach systemu ustalania priorytetów i transferu po terminie przypadającym na 2026 r., aby umożliwić finalizację trwających projektów za pośrednictwem innych systemów finansowania, w tym Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego i ewentualnego nowego europejskiego funduszu na rzecz konkurencyjności; wzywa Komisję do przedstawienia strategii mającej na celu zaspokojenie ogromnego zapotrzebowania na inwestycje publiczne po 2026 r. bez uszczerbku dla zasobów budżetowych w innych krytycznych obszarach;

43. wzywa do przeprowadzenia oceny, w jaki sposób ramy te mogłyby umożliwić ukierunkowane inwestycje w unijne łańcuchy dostaw w dziedzinie obronności, zapasy strategiczne i innowacje w dziedzinie obronności, zapewniając zgodność z szerszymi europejskimi celami w zakresie bezpieczeństwa;

44. wyraża zaniepokojenie, że niektóre państwa członkowskie mogą zdecydować się na rezygnację z części lub całości kwot związanych z ich ostatnim wnioskiem o płatność, unikając w ten sposób realizacji ostatnich kamieni milowych i celów;

Przejrzystość, monitorowanie i kontrola

45. zauważa, że w 2024 r. Komisja zaplanowała 112 kontroli RRF we wszystkich państwach członkowskich; przypomina Komisji o jej obowiązku odzyskania środków w przypadku nieprawidłowych wypłat lub cofnięcia środków, zgodnie z art. 24 ust. 9 rozporządzenia w sprawie RRF;

46. zauważa, że przy obliczaniu częściowych płatności i zawieszeń funduszy Komisja opiera się na własnych metodach; ubolewa, że metody te opracowano dopiero dwa lata po rozpoczęciu wdrażania RRF i bez konsultacji z Parlamentem;

47. z zadowoleniem przyjmuje szeroko zakrojone prace ETO związane z RRF i uważa, że ważne jest, aby dokładnie ocenić jego ustalenia, w szczególności dotyczące tego, że kamienie milowe i wartości docelowe są często dość niejasne i zorientowane na wyniki, a zatem nie nadają się do pomiaru rezultatów i skutków, a także ustalenia dotyczące ryzyka podwójnego finansowania wynikającego z pokrywania się z innymi strategiami politycznymi; zauważa, że Komisja przyjęła wiele zaleceń ETO, ale nie wszystkie; podkreśla, że uchybienia w kontrolach finansowych, na które zwrócił uwagę ETO, muszą zostać pilnie wyeliminowane, aby zapobiec podwójnemu finansowaniu, nieefektywności kosztowej i niewłaściwemu zarządzaniu funduszami UE; apeluje o większą przejrzystość i pełne uwzględnienie zaleceń ETO bez zwiększania zbędnych obciążeń administracyjnych;

48. zauważa, że ETO uważa, iż RRF koncentruje się na postępach w realizacji, a nie na wynikach, w szczególności dlatego, że działania finansowane z RRF koncentrują się na produktach, a nie na rezultatach, różnią się pod względem ambicji, czasami brakuje jasności i nie zawsze obejmują one kluczowe etapy wdrażania działania, w tym jego ukończenie;

49. zauważa, że kontrole ETO ujawniły kilka przypadków, w których wypłacono finansowanie, ale wymogi dotyczące osiągnięcia odpowiednich kamieni milowych i wartości docelowych nie zostały odpowiednio spełnione; ponadto zauważa, że ramy Komisji dotyczące oceny „zadowalającego osiągnięcia" odpowiednich kamieni milowych i wartości docelowych zawierają elementy uznaniowe, takie jak „minimalne odchylenie od wymogu" lub „proporcjonalne opóźnienia", oraz że metodyka określania częściowych płatności nie zawiera wyjaśnienia wartości wybranych jako współczynniki, pozostawiając tym samym pole do interpretacji; zwraca się do Komisji o przedstawienie Parlamentowi dalszych wyjaśnień;

50. podkreśla, że co do zasady środki już uwzględnione w innych planach krajowych czerpiących korzyści z finansowania UE (np. spójności, rolnictwa itp.) nie powinny być włączane do krajowych programów reform, nawet jeśli nie pociągają za sobą żadnych kosztów; wzywa Komisję, aby zachowała czujność i proaktywną postawę w identyfikowaniu wszelkich potencjalnych przypadków podwójnego finansowania, w szczególności w odniesieniu do różnych modeli wdrażania RRF i innych unijnych instrumentów finansowania;

51. ubolewa nad brakiem odpowiedniej ścieżki audytu RRF oraz utrzymującym się brakiem przejrzystości pomimo wymogu składania przez państwa członkowskie półrocznych sprawozdań dotyczących 100 największych ostatecznych odbiorców, który to wymóg wprowadzono do REPowerEU na wniosek Parlamentu; ubolewa nad opóźnieniami w składaniu sprawozdań przez niektóre państwa członkowskie oraz nad ograniczoną wartością informacyjną przekazywanych informacji, co ostatecznie uniemożliwia przeprowadzenie kontroli zgodności przez Komisję lub ETO; ponawia swój apel, aby wykazy największych ostatecznych odbiorców w każdym państwie członkowskim były regularnie aktualizowane i publikowane w tabeli wyników RRF oraz aby zawierały informacje na temat zaangażowanych podmiotów gospodarczych, w tym wykonawców i podwykonawców, oraz ich beneficjentów rzeczywistych, a nie tylko ministerstwach lub innych organach rządowych lub przedsiębiorstwach państwowych; wyraża ponadto ubolewanie, że obecna definicja „ostatecznego odbiorcy" pozostawia pole do interpretacji, co skutkuje współistnieniem różnych beneficjentów końcowych dla podobnych środków w poszczególnych państwach członkowskich; w związku z tym wzywa Komisję do zapewnienia wspólnego rozumienia pojęcia „ostatecznego odbiorcy", tak aby można było to stosować w sposób spójny;

52. jest zaniepokojony utrzymującymi się niedociągnięciami w krajowych mechanizmach sprawozdawczości i kontroli, wynikającymi częściowo z presji absorpcyjnej wpływającej na zdolność wykrywania wydatków niekwalifikowalnych oraz ze złożoności procedur kontroli i audytów, co spowodowało niepewność w państwach członkowskich i przeciążenie procedurami administracyjnymi; wzywa Komisję do sprawdzenia, czy systemy kontroli państw członkowskich funkcjonują odpowiednio, oraz do skontrolowania zgodności projektów inwestycyjnych finansowanych z RRF z przepisami unijnymi i krajowymi; wzywa do zmniejszenia płatności i, w stosownych przypadkach, odzyskania kwot zgodnie z art. 22 rozporządzenia w sprawie RRF w przypadku utrzymywania się niedociągnięć w krajowych systemach kontroli; ubolewa z powodu opierania się przez odbiorców finansowania

unijnego na ręcznych kontrolach krzyżowych i oświadczeniach własnych wobec braku interoperacyjnych narzędzi informatycznych i zharmonizowanych norm, pomimo istnienia narzędzi takich jak system wczesnego wykrywania i wykluczania oraz ARACHNE, których stosowanie nie jest obecnie obowiązkowe, co wiąże się z ryzykiem podwójnego deklarowania wydatków; przypomina w tym względzie o niechęci państw członkowskich do terminowego osiągania postępów w opracowywaniu odpowiednich narzędzi informatycznych;

53. podziela pogląd ETO, że model finansowania niepowiązanego z kosztami nie wyklucza sprawozdawczości dotyczącej rzeczywistych kosztów; zauważa, że jasny wgląd w koszty ułatwia również pracę organów kontrolnych i nadzorczych, takich jak Prokuratur Europejska i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), oraz umożliwia lepszą kontrolę publiczną;

54. ponownie podkreśla znaczenie tabeli wyników RRF w kontekście przekazywania obywatelom podstawowych informacji na temat ogólnych postępów we wdrażaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności; podkreśla znaczenie tabeli wyników dla zwiększenia przejrzystości i wzywa Komisję do zwiększenia poziomu przejrzystości i wizualizacji danych w tabeli wyników;

55. przypomina, że sprawozdawczość na temat postępów we wdrażaniu tabeli wyników RRF opiera się na informacjach dostarczanych przez państwa członkowskie co dwa lata;

56. podkreśla ważną rolę Prokuratury Europejskiej i OLAF-u w ochronie interesów finansowych UE; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że dochodzenia prowadzone przez Prokuraturę Europejską w sprawach dotyczących nadużyć finansowych i korupcji związanych z RRF doprowadziły do kilku aresztowań, aktów oskarżenia i zajęcia środków z RRF; przypomina, że w 2024 r. Prokuratura Europejska prowadziła 307 aktywnych spraw związanych z RRF, co odpowiada około 17 % wszystkich dochodzeń w sprawie nadużyć finansowych związanych z wydatkami i spowodowało szkody dla interesów finansowych UE szacowane na 2,8 mld EUR; oczekuje, że liczba dochodzeń będzie rosła w miarę postępów we wdrażaniu RRF; wzywa Komisję do zbadania deklaracji zarządczych państw członkowskich pod względem zgłaszania wykrytych nadużyć finansowych oraz podjętych środków zaradczych;

Rola Parlamentu Europejskiego

57. ponownie podkreśla znaczenie roli Parlamentu w kontrolowaniu i monitorowaniu wdrażania RRF oraz w rozliczaniu Komisji; podkreśla wkład Parlamentu wnoszony różnymi kanałami, w szczególności za pośrednictwem debat plenarnych, rezolucji parlamentarnych, odbywających się co dwa miesiące posiedzeń RRD z odnośnymi komisarzami, ponad 30 posiedzeń stałej grupy roboczej ds. kontroli RRF, licznych pytań parlamentarnych, corocznej procedury udzielania absolutorium przez Komisję oraz regularnego przepływu informacji i doraźnych wniosków Komisji o udzielenie informacji; ubolewa, że modelowi wykorzystania kamieni milowych i wartości docelowych do uruchomienia wypłat nie towarzyszyły odpowiednie mechanizmy kontroli budżetowej, co doprowadziło do zmniejszenia roli Parlamentu w porównaniu z jego rolą w kontroli wydatków w ramach WRF;

58. przypomina o prawach Parlamentu określonych w art. 25 rozporządzenia w sprawie RRF, w szczególności o prawie do jednoczesnego otrzymywania od Komisji informacji, które przekazuje ona Radzie lub któremukolwiek z jej organów przygotowawczych w kontekście rozporządzenia w sprawie RRF lub jego wdrażania, a także przeglądu wstępnych ustaleń dotyczących zadowalającej realizacji odpowiednich kamieni milowych i celów zawartych w KPR; zachęca do dzielenia się odpowiednimi wynikami dyskusji prowadzonych w organach przygotowawczych Rady z właściwymi komisjami parlamentarnymi;

59. przypomina ponadto o prawie właściwych komisji Parlamentu do zwrócenia się do Komisji o przedstawienie informacji na temat stanu oceny KPR w kontekście spotkań w ramach dialogu w sprawie odbudowy i zwiększania odporności;

60. ubolewa, że Parlament nie odgrywa żadnej roli w opracowywaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności i nie przeprowadza się z nim konsultacji w sprawie wniosków o płatność; krytykuje ponadto fakt, że Parlament nie otrzymał jasnego i możliwego do prześledzenia przeglądu stanu wdrażania projektów i płatności; oczekuje, że Parlament będzie informowany o kontekście przeglądów krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności w celu dokonania własnej oceny tych przeglądów i odegrania większej roli w ewentualnych przyszłych instrumentach opartych na doświadczeniach wyniesionych z RRF;

Zaangażowanie zainteresowanych stron

61. wyraża ubolewanie z powodu niewystarczającego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych, parlamentów krajowych i innych odpowiednich zainteresowanych stron w opracowywanie, przegląd lub wdrażanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, co prowadzi do pogorszenia wyników polityki oraz ograniczonego poczucia odpowiedzialności; wyraża ubolewanie, że przy opracowywaniu i wdrażaniu krajowych programów reform niektóre państwa członkowskie wyraźnie faworyzowały pewne władze lokalne i regionalne lub zainteresowane strony ze szkodą dla innych; przypomina, że udział władz lokalnych, regionalnych i krajowych oraz podmiotów odpowiedzialnych za rozwój tych strategii jest kluczowy dla powodzenia RRF, jak stwierdzono w art. 28 rozporządzenia w sprawie RRF; przypomina, że Parlament poparł wiążący przepis w RRF dotyczący ustanowienia wielopoziomowego dialogu w celu zaangażowania odpowiednich zainteresowanych stron oraz omówienia z nimi przygotowania i wdrażania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, z jasnym okresem konsultacji; wzywa zatem do jak największego zaangażowania zainteresowanych stron we wdrażanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z krajowymi ramami prawnymi i w oparciu o jasne i przejrzyste zasady;

62. ponownie podkreśla potrzebę regularnej interakcji między krajowymi organami koordynującymi a krajowymi zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w monitorowanie wdrażania KPR zgodnie z zasadą przejrzystości i odpowiedzialności; podkreśla, że niezbędne są bardziej regularne i publiczne komunikaty ze strony krajowych organów koordynujących w celu zapewnienia aktualnych informacji na temat postępów we wdrażaniu krajowych programów reform;

63. podkreśla, że decyzje powinny być podejmowane na najbardziej odpowiednim szczeblu; jest przekonany, że stosowanie zasady partnerstwa i większe zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych mogłoby zwiększyć skuteczność realizacji projektów, zmniejszyć dysproporcje w państwach członkowskich i zaowocować większą liczbą działań o lepszej jakości w wymiarze transgranicznym i obejmującym wiele krajów;

64. uważa, że z RRF można wyciągnąć cenne wnioski, które zostaną odzwierciedlone w projektowaniu instrumentów opartych na wynikach w kolejnych WRF, w szczególności w świetle unijnych programów na rzecz konkurencyjności i uproszczenia;

Wnioski na przyszłość

65. uważa, że połączenie reform i inwestycji okazało się skuteczne, ale powinny one być ze sobą wyraźniej powiązane; podkreśla znaczenie dostosowania wszelkiego finansowania do celów instrumentu i wydatkowania go zgodnie z postępami poczynionymi w ich realizacji; nalega, aby poziom ambicji krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nie był obniżany, lecz by był współmierny do harmonogramu RRF, aby zapewnić ich pomyślne wdrożenie;

66. Jest przekonany, jak podkreślono w sprawozdaniu Draghiego, że zwiększenie konkurencyjności UE, dekarbonizacja gospodarki UE i uczynienie jej bardziej zasobooszczędną o obiegu zamkniętym, a także zlikwidowanie niedoboru kwalifikacji, tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy i zwiększanie zdolności innowacyjnych UE będą głównymi priorytetami po 2026 r.; wyraża zaniepokojenie, że po zakończeniu funkcjonowania RRF pod koniec 2026 r. powstanie znaczna luka w finansowaniu, zwłaszcza w odniesieniu do inwestycji publicznych we wspólne priorytety europejskie, ponieważ zasoby finansowe z budżetów krajowych znacznie się różnią w poszczególnych państwach członkowskich; podkreśla potrzebę wykorzystania wniosków wyciągniętych z RRF w celu lepszego pozyskiwania inwestycji publicznych i prywatnych, aby wyeliminować lukę w finansowaniu w odniesieniu do europejskich celów i transformacji, którą w sprawozdaniu Draghiego szacuje się na ponad 800 mld EUR rocznie, przy jednoczesnym zapewnieniu płynnej ciągłości inwestycji we wspólne dobra europejskie;

67. z zadowoleniem przyjmuje zwiększone wykorzystanie instrumentów finansowych możliwe dzięki opcji skierowania funduszy RRF do puli InvestEU państw członkowskich;

68. wzywa Komisję do wykorzystania zdobytych doświadczeń i uwag ETO oraz do dopilnowania, by przyszłe instrumenty oparte na wynikach były dobrze ukierunkowane, dostosowane do celu finansowania europejskich dóbr publicznych i priorytetowego traktowania jasno określonych wyzwań strategicznych, stabilności gospodarczej i konkurencyjności; apeluje o dopilnowanie, by wszystkie przyszłe instrumenty były zaprojektowane w taki sposób, aby mierzyły nie tylko nakłady lub krótkoterminowe wyniki i postępy, ale także rezultaty pod względem długoterminowego wpływu popartego wynikami;

69. zauważa, że według ETO istotne jest, aby przyszłe instrumenty oparte na wynikach nie były projektowane i wdrażane w sposób szkodliwy dla rozliczalności, a w szczególności aby w państwach członkowskich istniały odpowiednie systemy kontroli, które Komisja powinna kontrolować przed rozpoczęciem wdrażania; zauważa, że wiązałoby się to z ustanowieniem minimalnych wymogów dotyczących kontroli przeprowadzanych przez państw członkowskich i kontroli przeprowadzanych przez Komisję;

70. wzywa Komisję do przeprowadzenia niezależnej oceny i przedstawienia sprawozdania na temat wpływu RRF na inwestycje prywatne na zagregowanym poziomie UE, w szczególności na temat jego potencjalnego efektu wypierania inwestycji prywatnych i jego czynników warunkujących; wzywa ponadto Komisję do przeprowadzenia obiektywnych i przejrzystych analiz dotyczących skutków wdrażania reform i inwestycji w ramach krajowych programów reform dla gospodarek poszczególnych państw członkowskich, ze szczególnym uwzględnieniem inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu; wzywa Komisję do uwzględnienia wniosków wyciągniętych z tych analiz oraz uwag ETO dotyczących wdrażania RRF przy opracowywaniu wniosków na następny okres programowania;

71. podkreśla, że wszystkie inwestycje i reformy finansowane przez UE powinny być skoordynowane i spójne z planowaniem strategicznym na szczeblu krajowym oraz powinny się koncentrować na projektach o wyraźnej europejskiej wartości dodanej; podkreśla potrzebę wyznaczenia celu w zakresie wydatków na inwestycje transgraniczne i wielokrajowe; wzywa Komisję do opracowania wiarygodnej metody oceny transgranicznego i wielokrajowego wymiaru projektów finansowanych przez UE;

72. podkreśla, że konstruktywne dialogi społeczne i terytorialne z wysokim poziomem zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i parlamentów narodowych w ramach krajowych ram prawnych mają zasadnicze znaczenie dla poczucia odpowiedzialności na szczeblu krajowym, pomyślnego wdrożenia i demokratycznej rozliczalności; wyraża zaniepokojenie niewystarczającym zaangażowaniem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron we wdrażanie i nadzorowanie inicjatyw finansowanych z RRF; podkreśla w szczególności, że regiony i rady miejskie nie mogą być jedynie odbiorcami decyzji, bez możliwości wypowiedzenia się w sprawie reform i inwestycji, które rzeczywiście przekształcają ich terytoria;

73. uważa, że zasadnicze znaczenie ma przyjęcie zróżnicowanych strategii, które uznają różnorodność kulturową różnych regionów oraz zwiększają ich spójność gospodarczą i społeczną, zamiast stosowania jednolitego lub uniwersalnego podejścia, które mogłoby zaszkodzić regionom słabiej rozwiniętym; wzywa zatem do zintensyfikowania i wykorzystywania dialogów z zainteresowanymi stronami z większą starannością, ponieważ mogą one stanowić inspirację dla przyszłych inicjatyw i mechanizmów w UE i jej państwach członkowskich;

74. podkreśla zawarty w rozporządzeniu w sprawie RRF wymóg podawania do wiadomości publicznej informacji na temat pochodzenia środków na projekty finansowane przez UE, aby zapewnić poparcie ze strony obywateli europejskich;

75. podkreśla, że posiedzenia RRD były ważnym narzędziem zwiększania przejrzystości i rozliczalności, które mają kluczowe znaczenie dla optymalnego wdrożenia RRF;

76. przypomina, że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz poprawy przejrzystości i identyfikowalności wykorzystania funduszy UE; podkreśla potrzebę zapewnienia dostępności danych istotnych dla pomiaru efektywności oraz lepszego i bardziej przejrzystego przedstawiania informacji na temat wyników; podkreśla, że należy wzmocnić mechanizm informacji zwrotnej między informacjami o wynikach a projektowaniem lub dostosowywaniem programów;

77. uważa, że lepsze szkolenia i budowanie zdolności we wszystkich zaangażowanych regionach i organach, w szczególności na szczeblu krajowym, mogłyby przyspieszyć wdrażanie RRF i umożliwić organom wdrażającym lepsze przystosowanie się do opartego na wynikach charakteru RRF; uważa, że Komisja mogła bardziej pomóc państwom członkowskim na etapie planowania i przedstawić wcześniejsze wytyczne dotyczące wdrażania, w szczególności w celu wzmocnienia ich systemów audytu i kontroli oraz transgranicznego wymiaru RRF;

78. podkreśla znaczenie ograniczenia ryzyka podwójnego finansowania; sugeruje wdrożenie zintegrowanego i interoperacyjnego systemu informatycznego i eksploracji danych oraz opracowanie jasnych norm dotyczących zbiorów danych, które mają być stosowane we wszystkich państwach członkowskich, aby umożliwić kompleksowe i zautomatyzowane śledzenie wydatków; wzywa do usprawnienia mechanizmów koordynacji, które określają jasny zakres odpowiedzialności organów zaangażowanych we wdrażanie różnych programów unijnych i krajowych, przy jednoczesnym unikaniu niepotrzebnej biurokratycznej złożoności i zapewnieniu skutecznego przydziału środków; zachęca do integracji zaawansowanych narzędzi analizy danych i sztucznej inteligencji w celu usprawnienia śledzenia wyników, oceny i sprawozdawczości, aby ograniczyć nakład pracy ręcznej i usprawnić procesy sprawozdawcze; podkreśla, że taki postęp będzie możliwy tylko przy wsparciu operacyjnym na rzecz cyfryzacji administracji;

79. zdecydowanie wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia zgodności wszelkich rodzajów unijnego finansowania niepowiązanego z kosztami lub finansowania unijnego opartego na wynikach z przepisami unijnymi i krajowymi, chroniąc tym samym interes finansowy UE; przypomina o rozliczalności i odpowiedzialności Komisji i państw członkowskich za zapewnienie legalności i prawidłowości finansowania UE, a także poszanowania zasad należytego zarządzania finansami;

80. uważa, że należy jeszcze bardziej wzmocnić rolę Parlamentu w monitorowaniu RRF;

81. wzywa do wprowadzenia w przyszłości instrumentów opartych na wynikach, mających jednolitą ścieżkę kontroli w celu śledzenia wkładów budżetowych do finansowanych projektów; podkreśla konieczność kontroli na poziomie projektu w celu ograniczenia ryzyka pogorszenia reputacji w oczach ogółu społeczeństwa i ułatwienia odzyskiwania funduszy w przypadku cofnięcia środków; podkreśla konieczność ograniczenia wąskich gardeł i obciążeń administracyjnych;

82. domaga się, aby wszelkie ewentualne przyszłe programy oparte na wynikach zawierały wyraźniejsze powiązania między kamieniami milowymi i celami a faktycznie realizowanymi projektami; podkreśla, że należy zmniejszyć opóźnienia między realizacją kamieni milowych a wdrażaniem projektów;

83. ponawia apel o utworzenie otwartej platformy zawierającej dane na temat wszystkich projektów, ostatecznych odbiorców i regionalnego podziału finansowania, co tym samym ułatwi audyt i demokratyczny nadzór;

84. podkreśla, że wszelkie ewentualne przyszłe decyzje budżetowe w sprawie zaciągania pożyczek przez UE powinny respektować jedność budżetu i rolę Parlamentu jako części władzy budżetowej; podkreśla ryzyko przekroczenia kosztów spłaty długu, wynikające m.in. ze zmiennych stóp procentowych; uważa, że ważne jest, aby od samego początku zapewnić dostępność wystarczających środków finansowych na pokrycie tych kosztów bez uszczerbku dla innych programów lub priorytetów politycznych;

85. zachęca Komisję i państwa członkowskie do dokładnej oceny instrumentów i narzędzi, takich jak RRF, oraz do wyciągania z nich wniosków, aby zmaksymalizować skuteczność i wpływ finansowania, inwestycji i reform UE, usprawnić cele polityczne, poprawić współpracę instytucji i zainteresowanych stron na szczeblu krajowym i europejskim oraz zwiększyć poczucie odpowiedzialności na szczeblu krajowym;

86. odnotowuje zadeklarowany przez Komisję zamiar wykorzystania doświadczeń z RRF przy opracowywaniu wniosków dotyczących unijnych programów finansowania na okres po 2027 r., co ma nastąpić jeszcze w tym roku; przyznaje, że niezależna ocena ex post zostanie przeprowadzona zbyt późno, aby mogła być uwzględniona w procesie prowadzącym do następnego okresu programowania, ale oczekuje, że Komisja i współprawodawcy należycie uwzględnią wnioski wyciągnięte z RRF oraz zalecenia odpowiednich zainteresowanych stron, w szczególności władz lokalnych i regionalnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych; uważa, że w miarę jak UE planuje przyszłą odporność gospodarczą, istnieje również potrzeba dalszej mobilizacji inwestycji prywatnych, wzmocnienia rynków kapitałowych i zapewnienia, że wydatki publiczne pozostaną odpowiedzialne pod względem fiskalnym i strategicznie ukierunkowane, aby UE stała się bardziej odporna i suwerenna w coraz bardziej konfliktogennym kontekście geopolitycznym;

°
° °

87. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.